

Länstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2023-03-08

Ärendebeteckning
402-2329-2023

Pajala kommun
kommun@pajala.se

Förslag till detaljplan för Sahavaara gruva i Pajala kommun

Handlingar daterade 2023-02-15 för samråd enligt Miljöbalken 4 kap 10 § (MB 1998:808).

Bakgrund

Kommunen vill upprätta en detaljplan som skapar förutsättningar för Kaunis Irons ABs gruvverksamhet.

Pajala kommun önskar samråda med Länstyrelsen om avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivning till föreslagen detaljplan för Sahavaara gruva.

Planområdet omfattar området för det nya dagbrottet samt transportband till det närliggande anrikningsverket i Kaunisvaara som ägs av Kaunis Iron AB (KIAB). Förslaget planområde omfattar ca 909 ha och är lokaliserat väster om riksväg 99 och söder om befintlig verksamhet. Planområdet är sedan tidigare ej planlagt.

Avgränsning

Geografisk avgränsning

När det kommer till geografisk avgränsning går säkerhetszonen utanför detaljplaneområdet och verksamhetsområdet, detaljplaneområdet går även utanför verksamhetsområdet. Kommunen har inte motiverat eller resonerat kring varför hela säkerhetszonen inte tagits med i detaljplanen (s. 10). Länstyrelsen undrar även varför hela gråbergssupplaget inte omfattas av säkerhetszon, med hänsyn till rasrisk.

Innehållsavgränsning

Länstyrelsen delar kommunens avgränsning till miljöaspekter som ska behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen. Länstyrelsen kompletterar med följande synpunkter på innehåll.

Rennäring

Sametingets kartunderlag visar att detaljplanen ingår i Muonio koncessionssamebys förhöst-, försommar-, och vårland, men även kalvland och trivselland. Kommunen behöver därför upprätta en

rennäringanalys som behandlar rennäringen som allmänt och enskilt intresse. Miljökonsekvensbeskrivningen bör utreda hur samebyarnas markanvändning påverkas, både av planen men även ur ett kumulativt perspektiv. Relevanta frågor som behöver besvaras är:

1. Hur kommer planens genomförande att påverka berörda samebyars möjlighet till fortsatt användande av kalvningslandet och trivslandet?
2. Kommer åtgärder för påverkansminimering bli aktuella?
3. Hur kommer buller påverka, det vill säga vilken grad av omgivningspåverkan förväntas?
4. Vad kommer planen få för generella effekter för samebyn?

Riksintresse rennäring

Ca 4 km öster om planområdet finns en riksintresseutpekad flyttled. Detaljplanen finns i sin helhet inom ett kärnområde för riksintresse rennäring. Miljökonsekvensbeskrivningen behöver redogöra för hur de berörda riksintresseområdena påverkas av planen, samt hålla detta skilt från rennäringen som allmänt och enskilt intresse.

Naturmiljö

Bedömning av detaljplanens effekter på naturmiljön ska även:

1. Omfatta värdefulla naturmiljöer som våtmarker, äldre skog, betesmarker, sjöar och vattendrag.
2. Omfatta fridlysta arter, skyddsvärda arter, rödlistade arter och hotade arter. Bedömning av påverkan ska utgå från lokal och regional nivå. Påverkan kan vara exempelvis borttagande av livsmiljö, mänsklig närvaro eller buller. Fåglar påverkas av buller över 45 dB, detta behöver därför beaktas i bedömningen.
3. Bedöma påverkan på områden som omfattas av myrskyddsplanen.

Planerade åtgärders påverkan på naturmiljö och skyddsvärda arter utanför detaljplanegräns behöver också redogöras, samt kumulativa effekter.

Eventuella skyddsåtgärder behöver redovisas, både för att undvika påverkan men även för att minimera negativ påverkan.

MKN vatten

Miljökonsekvensbeskrivningen ska redogöra för vilka vattenförekomster som berörs, och beskriva hur genomförandet av planen påverkar den ekologiska och kemiska statusen på kvalitetsfaktornivå. Skyddsåtgärder och försiktighetsmått ska även framgå i miljökonsekvensbeskrivningen. Underlaget för påverkansbedömningen behöver framgå tydligt och samtliga bedömningar behöver motiveras. Kommunen bör använda databasen VISS (Vatteninformationssystem Sverige) i arbetet med att undersöka planens påverkan på berörda vattenförekomster.

När det gäller beskrivning av miljökonsekvenser för yt- och grundvatten, behöver miljökonsekvensbeskrivningen även innehålla en beskrivning av försiktighetsåtgärder som behöver vidtas för att förhindra negativ påverkan under anläggnings/exploateringsfasen. Exempel på detta är fördröjning, rening av markvatten, rening av dagvatten samt skyddszoner mot vattendrag.

Kulturmiljö

Delar planområdet har tidigare utretts arkeologiskt utan att några större lämningar har påträffats. Det finns däremot en fyndplats (*övrig kulturhistorisk lämning*, L 1992:3214) som kan indikera en fornlämning. Planområdet behöver därför besiktigas och eventuellt utredas. Verksamhetsutövaren bör kontakta Länsstyrelsen för samråd i det fall en fornlämning skulle upptäckas.

I underlaget beskrivs endast kända forn- och kulturlämningar i området. Miljökonsekvensbeskrivningen behöver också hantera kulturmiljöfrågor om bebyggelse och kulturlandskap. Planområdet omfattar en stor del av byn Sahavaara, vars kulturmiljö är utpekad i bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Planförslaget innebär att en stor del av denna kulturmiljö riskerar att försvinna.

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver därför beskriva bebyggelsen, landskapet och kulturhistoriska värden inom de områden som ingår i och angränsar till planområdet. Det kan exempelvis göras i form av en byggnadsinventering eller landskapsanalys.

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver också analysera och beskriva hur verksamheten (dagbrott, höjd på gråbergsupplag etc.) kan påverka landskapsbilden och kulturmiljön. Några relevanta frågeställningar är:

1. Vad blir konsekvenserna för bebyggelsen och odlingslandskapet?
2. Vad blir konsekvenserna för kulturmiljöerna som ligger utanför planområdet men ändå påverkas av verksamheten?

Illustrationer/fotomontage av påverkan på landskapsbilden kan med fördel ingå som en del av redovisningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver också redovisa om och hur det går att minska ingreppen i kulturmiljön. I det fall skada inte går att undvika behövs tydliga motiveringar.

Tidsmässig avgränsning

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning till tidsmässig avgränsning men har följande medskick:

1. Områdets anläggningar, som dammar etc., kommer finnas i området efter 2039. Den tidsmässiga avgränsningen behöver därför vara längre än detta.
2. När det gäller riksintresse rennäring behöver miljökonsekvensbeskrivningen ta in ett längre tidsperspektiv än 2039.

Övrigt

Länsstyrelsen anser att följande frågor behöver utredas och redogöras särskilt i planarbetet, och därmed inte behöver behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Strandskydd

Kommunen behöver utveckla sin redogörelse för om strandskyddet behöver upphävas i planen och hur detta ska göras.

Klimatanpassning

Förändringar i nederbörd och hydrologi påverkar risk för förorening, både inom området och som omgivningspåverkan. I det fall risker är påtagliga, följer även analyser av eventuella klimatanpassningsåtgärder. Kommunen behöver ha förbehåll för påverkan av extremväder, som brandrisk och snömängder.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Annica Lindström med Otto Lundberg som föredragande. Planhandläggare Joakim Lundbäck och Länsarkitekt Nelli Nilsson Flores har även deltagit i den slutliga handläggningen av ärendet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.